

Saltabel

Het opzetten van een referentieverzameling

In een tijd waarin de roep naar natuurbescherming steeds luider klinkt, lijkt het paradoxaal dat entomologen nog een insektenverzameling aanleggen. Nochtans is het verzamelen en doden van insekten in sommige gevallen nog steeds noodzakelijk, vooral wanneer het gaat om kleine dieren, die nog onvoldoende gekend zijn of moeilijk te determineren. Is aan die voorwaarden niet voldaan, dan is het doden van insekten niet verantwoord!

Bij sprinkhanen en krekels is het aanleggen van een verzameling in de volgende gevallen aan te bevelen:

- als 'bewijsmateriaal' voor moeilijk te determineren soorten (*Tetrix*, *Chorthippus*,...),

- als materiaal voor systematisch en morfologisch onderzoek.

Aangezien enkel het eerste geval meestal in het bereik van de amateur komt, beperken we ons hier tot het opzetten van een verzameling als bewijsmateriaal. Jonge en nieuwe onderzoekers kunnen evenwel ook in het begin van de meeste soorten een exemplaar vangen, want voor hen geldt uiteraard dat alle begin moeilijk is! Een referentieverzameling van een beginneling kan dan door een specialist gecontroleerd worden, zodat in de toekomst de determinaties zonder problemen kunnen verlopen.

Het bewaren van sprinkhanen begint met de gevangen dieren te doden. Dit gebeurt in een buisje of glazen pot. Plastic is af te raden, behalve dan zachte plastic zoals van fotofilms. In het buisje of in de pot wordt een watje gelegd met Ethylacetaat of Tetrachloride (voor zover dat nog in de handel verkrijgbaar is). Je mag de dieren niet te lang (hoogstens 24 uur) in een afgesloten buisje laten, anders is de kans op rotten te groot. Een andere mogelijkheid is de sprinkhaan in een buisje alcohol te doden. Tenslotte is er nog een door de Engelsen erg geliefde methode: in een potje worden jonge, gescheurde laurierbladeren gelegd, waaruit cyanide verdampt.

Wanneer het dier dood is, dient het gedroogd te worden en in de juiste houding gezet. Dit gebeurt het best in een goed verluchte doos met een bodem uit schuimplastic. Steek een insektennaald door het halsschild (niet door de vleugels!) en plaats de sprinkhaan op het schuimplastic. Zorg ervoor dat de achterpoten gestrekt zijn, zodat later de kleur van de schenen zichtbaar is, en laat

de poten wat lager zakken dan de onderrand van de vleugels, zodat je later belangrijke kenmerken (het 'lobje' van *Chorthippus*) kan zien. Bij sabelsprinkhanen is het best de antennes naar achter te duwen. Alle manipulaties doe je best met in elke hand een speld, en wanneer een lichaamsdeel niet wil blijven staan zoals je wilt, houdt je het tegen door de speld in de schuimplastic te steken en een nieuwe speld te nemen. Wetenschappelijke verzamelingen moeten geen kunstwerken zijn, en persoonlijk laat ik de voorste en middelste poten niet gespreid, evenmin als de vleugels, behalve bij de verwanten van de Blauwvleugel. Het spreiden van de vleugels (slechts één zijde spreiden) gebeurt door een stukje schuimplastic naast het lichaam van de sprinkhaan te leggen en er de voorvleugel op te leggen (opletten dat de sprinkhaan niet schuin komt te staan). Met een speld tegen de onderzijde van de voorvleugel houd je die voorlopig op zijn plaats. Daarna leg je de vliezige achtervleugel op het stukje schuimplastic, en je legt tenslotte een stukje papier op voor- en achtervleugel, dat je vastmaakt met twee of drie spelden.

Het drogen van sprinkhanen duurt meestal een week, waarna alle spelden en papiertjes weg mogen en het dier met de speld door het halsschild in de insekendoos wordt geprikt. Alle dozen, die goed afgesloten zijn om stofluizen, museumkevers en andere belagers tegen te houden, zijn bruikbaar hiervoor. Op de bodem leg je opnieuw schuimplastic. Ook volledig uit schuimplastic gemaakte verpakkingendozen zijn ideaal (dan dient dat verpakkingmateriaal nog voor iets en dient het niet naar de vuilnisbelt of verbrandingsoven). Een weinig insecticide op een watje houdt stofluizen uit de buurt.

Uiteraard is het van het grootste belang dat je onder het dier één of meerdere etiketten prikt: één met de vindplaats, datum en verzamelaar, één met de determinatie en eventueel één met ecologische gegevens. Zonder deze gegevens is verzamelen compleet uit den boze! Heb je de verzameling niet meer nodig, dan schenk je ze best aan een museum.

Tenslotte nog wat richtlijnen voor verantwoord verzamelen:

Vang en dood niet meer exemplaren dan nodig is. Bij veldsprinkhanen is één mannetje voldoende (de determinatiekenmerken zijn gemakkelijker), bij de andere groepen één exemplaar van gelijk welke sexe. Vang niet

dezelfde soort jaar na jaar op dezelfde plek. Laat de vindplaats achter zoals je ze gevonden hebt. Kweken met een bevrucht wijfje is beter dan het dier onmiddellijk te doden.

Hendrik Devriese